

אנחנו היום

אמת ושלום

לדמותו ותורתו של רבי יוסף משאש

אֶמֶת וְשִׁלּוּם

לדמותו ותורתו של
רבי יוסף משאש

ליקוט וכתיבה: הרב נעם כהן
עריכה: הרב יובל אהלי
עיצוב: עבריה שטאובר
מנכ"ל יסודות: שלום וייל

זכויות הליקוט והעריכה שמורות לעמותת יסודות
הציטוטים עצמם הם מתורתו של הרב יוסף משאש ז"ל
והשימוש בהם כפוף לחוק זכויות יוצרים
האיורים באדיבות עמותת 'אוצרות יוסף וחכמי המערב'
כל הזכויות שמורות לעמותה ולמשפחת הרב

תוכן העניינים

5..... פתיחה

מכתבי ברכה

7..... מנכ"ל יסודות | שלום וייל

8..... ראש מנהל החמ"ד | הרב יוני סמואל

9..... נשיא מכללת הרצוג ויו"ר יסודות | פרופ' הרב יהודה ברנדס

11..... תולדות חייו

לאורו של רבי יוסף משאש

20..... ריבונות יהודית, יחס לציונות ולמדינה

23..... היחס למדע וחכמה

26..... פרט וכלל

29..... מנהיגות

32..... כבוד האדם

35..... אחדות

38..... ניהול מחלוקות

42..... דמוקרטיה ופוליטיקה

45..... דרכי הפסיקה הציבורית

"מעורר! אני הגבר, מעודי לא עלה ברעיוני להתעניין בדברי הימים. לא בעבר ולא בהווה, הן מקוצר רוח להתעסק בדברים הצריכים בדיקה וחיפוש, ונפוי שמועות מכזבים וגוזמות הנוספים בהם מפה אל פה, ומדור לדור...ומה גם באותו זמן שעולת נדבה כזאת לא היה מי שיכיר ערכה, ולא לבד שלא תנחיל לבעלה שום רווח, לא כסף ולא כבוד, אלא ונהפוך הוא, כי רוב דעות הדור החולף במארוקו היו חושבים את זה לאבוד זמן, ולעסק בדברים בטלים... ואני מאותו זמן נתתי ליבי להתעניין בזה, ומה שעלה במצודתי, בעזר אלוהי ישועתי, דברים שיש בהם מועיל, העליתם על ספר זה" [פתיחה לספר 'מרו את רוח קדשו']

גם השנה אנחנו שמחים להגיש לך מקראה מתורתו של רבי יוסף משאש - רבה של תלמסאן והעיר חיפה, דיין בעיר מכנאס במרוקו, פוסק הלכה, משורר, היסטוריון ודמות המופת של החמ"ד לשנת הלימודים תשפ"ו.

במציאות מתחדשת ומורכבת, אל מול חידושים טכנולוגיים ומהפכות רעיוניות בלט רבי יוסף משאש כאיש של תורה ועבודה אשר ידע במילותיו ומעשיו לצקת משמעות רוחנית ותורנית לעולמות המדע, הדמוקרטיה וחזרת העם היהודי לארצו ומדינתו. את הציונות ראה הרב משאש כזכות וחובה ולאורך שנים עשה מאמצים רבים כדי להצליח ולהגיע לארץ ישראל.

עיון בדבריו, בכתביו, פיוטיו וסיפורי חייו פותח לנו דלת אל חדר העבודה של אחת הדמויות המשמעותיות ביותר שקמו לעם היהודי במאה ה-20 בכלל ולציבור הדתי-לאומי בפרט. לימוד תורתו הוא כתח ליניסוח שפה עמוקה של שילוב בין מסורת וחידוש, יהדות ודמוקרטיה, תורה ומדינה.

השנה בחרנו להוסיף על גבי דברי הרב משאש גם הצעות לשימוש פדגוגי בדברים מתוך רצון שהדברים יהיו על לבבנו אך גם לעזר במעשה ידינו. זוהי הזמנה לשימוש חינוכי במקראה ואנחנו תפילה כי דברים אלו יהיו צעד ראשון במסע ארוך של היכרות עם דמותו ותורתו של רבי יוסף משאש ובסיס לעבודה חינוכית ציונית ודתית.

אנו מקווים שתמצאו בחוברת הזו מרחב ללימוד, להשראה ולעשייה.

עמותת 'יסודות'

בכל שנה היינו עולים לקברו של סבי ע"ה שעל שמו אני קרוי, בבית העלמין שדה יהושע שבחיפה. מדובר בבית העלמין מהיפים והשקטים שאני מכיר, ובסיום האזכרה הייתי מרים את עיני ומתבונן ב"שכניו" של סבי ע"ה. כמה מצבות משמאל אליו, הייתה מונחת בהידור מצבתו של הרב יוסף משאש זי"ע, ואבי היה מספר על שכנותם וקרבנם גם בחייהם.

סיפור חייו והנהגתו של הרב משאש זי"ע, הוא סיפור יהודי ציוני מכונן שכל נער ונערה בישראל צריכים להכיר. החל מבית גידולו המרשים במאכנס שבמרקו, דרך אומץ ליבו ושקדנותו כנער, ההמשך כדיון, כמנהיג וכנכבד בצפון אפריקה וכלה בהנהגתו כשבתו על כס הרב הראשי הספרדי של חיפה. דמותו שוזרת אומנות עם מדע, הנהגה עזה עם חמלה, ידענות עצומה בתורה יחד עם אומץ הלכתי וכתפיים רחבות.

זכו תלמידי החינוך הדתי, שמועצת החמ"ד וההנהלה בחרו להתכבד בדמותו ולעסוק בה בשנה"ל תשפ"ו. הנהגתו הציבורית היא הנהגה המחזיקה את חכמת העמים ותרבותם, יחד עם נאמנות מחויבת ובלתי מתפשרת למסורת ישראל ולתורתו, וכל זאת מתוך דרישה בלתי מתפשרת להגינות ולתמימות.

ארגון 'יסודות' פועל מתוך השקפת עולם חינוכית להעמקת העיסוק בחיבור שבין התורה והדמוקרטיה, בין מסורת ישראל למשפחת העמים ובין הפרט לבין הכלל, הקהילה והמדינה היהודית.

אך טבעי כי נבחר לעסוק ולהעמיק בדמותו המופתית ובכתביו של גדול בישראל הרב יוסף משאש זי"ע, וזכות עצומה כי יינו הרב נועם כהן הי"ו זיכה אותנו ולערוך מכתבי סבו הגדול ומתורתו בענייני חברה ומדינה.

בתפילה לבורא עולם שיחזק את מדינתנו ועמנו בשעתנו הקשה, ויוסיף עוד ועוד כוחות בידי מנהיגינו חיילינו רבנינו ומחנכינו, שיעמידו דור חדש נוסף של תורה וגדולה במקום אחד.

שלום וייל

מנכ"ל יסודות

עמותת יסודות – חינוך, תורה ודמוקרטיה
המכללה האקדמית הרצוג

www.yesodot.org.il | yesodot@yesodot.org | 073-290-3529

"אמר עולא ביראה אמר רבי אלעזר עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר: ואמר ביום ההוא הנה אלוהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו"

המדרש מתאר שבשעת הגאולה יעשה הקב"ה מחול, מעגל לצדיקים, לאלו שרצו ופעלו לקדם את הגאולה, והקב"ה יעמוד במרכז המעגל וכל מי שישתתף במעגל יצביע לתוכו ויכריז עם אצבע מורה "זה ה'", "זה ה' שעליו דיברתי וכך ראיתי בדמיוני את הגאולה.

האורות והמסרים העוצמתיים היוצאים משדה הקרב ונאמרים ללא הרף בעורף היא המילה "חיבורים", רצון משותף של מגוון גדול של דעות, מגוון עדות, מגוון של יופי מיוחד שמייצר את הגודל של העם שלנו. גם עם הדרכים להגיע אל היעד שונים. סוד החיבורים ביעד המשותף.

כמה מתאים בשנה זו, שנה נוספת של מלחמה ואורות, של התעוררות גדולה, להתחבר אל דמותו של הרב יוסף מאשש זצ"ל דמות החמ"ד לשנת התשפ"ו, דמות החיבורים.

הרב משאש הצליח לחבר עולמות, תלמיד חכם ופוסק הלכה גדול, שמרן ופורץ דרך, שילב בדמותו גלות וגאולה, דמות מופת לקהילות דתיות וליהודים שהיו רחוקים, רב שידע בחיפה ה"אדומה" להביא את קול התורה בחן מיוחד. משורר, צייר ועוד ועוד.

אני מבקש להודות לעמותת יסודות שהוציאה חוברת ראשונה כדי לסייע לכולנו לקבל את דמות החמ"ד עם הגעתה בפתיחת שנת הלימודים.

ברוכים תהיו.

יוני סמואל

ראש מנהל החמ"ד

הרב יוסף משאש זצ"ל, כיהן שנים רבות ברבנות באלג'יר ובמרקו, ובשנותיו האחרונות זכה לעלות לארץ ישראל ולכהן כרב הראשי של חיפה במשך כעשור.

הרב משאש הוא מדמויות ההוד של חכמי התורה בדור שלפנינו. גדולתו בתורה השתלבה עם כתיבה ויצירה פוריה, עם יכולת פסיקה והוראה ברורה ובוטחת, עם אחריות לכלל ישראל והנהגה ציבורית רגישה ונבונה. ידיו רב לו גם בתחומי יצירה ועשייה אחרים, ממחקר היסטורי ועד אמנות הצורפות, הכתב והאיור.

הנהלת החמ"ד בחרה ברב יוסף משאש כדמות המופת של החמ"ד לשנת הלימודים תשפ"ו בשל המעלות שמנינו וסגולות רבות נוספות שאפשר ללמוד אודותיהן מתוך העיון בחוברת שלפניכם.

השילוב בין תורה לחכמה, לאהבת ארץ ישראל וציונות, המחויבות לעם ולמדינה וגם הדאגה לכל אדם ולכל נצרך, הם חלק מן התשתית היסודית ביותר של החינוך בחמ"ד, וראויות תורתו והנהגותיו של הרב להילמד ולשמש כמופת עבורנו.

בימים אלו, שבהם החברה הישראלית עסוקה במחלוקות ופולמוסים בשאלות היסוד של מהות קיומנו וזהותנו, חשוב מאד שנברר לעצמנו את היסודות הבהירים והמוצקים של השקפת עולמנו, ונכיר את גדולי החכמים שבדרכם אנו הולכים ומימיהם אנו שותים.

בחוברת שלפניכם תמצאו לקט עשיר של אמרות מדברי הרב משאש והנהגותיו, היכולות לשמש אבני דרך שיכונו אותנו בדרך – "למען תלך בדרך טובים". שאלות ההנחיה וההעמקה המלוות את דברי הרב מכוונות להתבונן, כיצד נוכל לממש את תורתו והנהגתו במעשה החינוכי ובאורחות חיינו.

חילכם לאורייתא!

פרופ' הרב יהודה ברנדס
נשיא מכללת הרצוג ויו"ר עמותת יסודות

תולדות חייו

❁ תולדות חייו ❁

רבי יוסף מְשֻׁאשׁ נולד בשנת תרנ"ב (1892) בעיר מכנאס שבמרוקו לאביו רבי חיים משאש ולאִימו מרת שמחה למשפחת בן ז'אנו. אביו היה רבם של רבים מרבני דורו של רבי יוסף ונהג בדרכי חסידות ופרישות, כפי שכתב עליו רבי יוסף בספר "תפארת בנים אבותם" המתאר את תולדות המשפחה: "ואם באתי לספר ולהעריך כל פרטי חסידותו וקדושתו האדירים וזהירותו הנוראה אף בדקדוקי סופרים ילאה קסתי ועטי" (עמוד רל"א). בגיל 3 התייתם מאִימו ובגיל 12 התייתם מאביו, בעקבות כך עסק בפרנסת אִחיו במקביל ללימודיו התורניים. בין היתר עסק בכתיבת שטרות, כתיבת סת"ם, צורפות ואיור – מלאכות שלמד משכניו. בגיל 16 כבר התחיל להתכתב בשו"ת ובמקביל לכך, ובזכות התערבות רבה הראשי של מרוקו רבי רפאל אלנקווה, נשא לאישה את שמחה.

כשהיה בן 20 כבשו הצרפתים את מרוקו וברבים ממכתביו רבי יוסף מתייחס לתמורות, היתרונות והאתגרים של המכש בן יהודי צפון אפריקה לתרבות הצרפתית: "מיום ביאת הצרפתים לעירנו התחילה תקופה חדשה בסדרי החיים מאן דקרי לה תקופה יפה לא משתבש ומאן דקרי לה רעה לא משתבש" (אוה"מ סימן רי"ב)

בגיל 25 הוציא פירוש להגדה של פסח בשם "ויזכור יוסף" שיצאה לאור בצילום כתב ידו המקורי (!) על כתב ידו של רבי יוסף, אמר הרב משה מלכה זצ"ל (רבה של פתח תקווה) כי הוא "מבייש את הדפוס". ההגדה מעוטרת גם באיורים רבים מעשה ידיו של רבי יוסף שהיה גם אמן בציור, צורפות ונגרות. איורים נוספים ניתן למצוא בכל ספריו ואף במחזור לימים נוראים שעִיטר לשימושו האישי.

בגיל 31 נקרא לשרת בקודש כרב בעיר תלמסאן שבאלג'יר ושימש שם ברבנות במשך 18 שנה. בתלמסאן פגש רבי יוסף קהילה יהודית מורכבת שכבר עברה תהליכי חילון מואצים ומפתח גישה שמטרתה שמירה על קהילה יהודית

מאוחדת לצד חיזוק הזהות היהודית וקיום המצוות. פסיקות מפורסמות שלו מאותה תקופה הן פסיקת השוחטים ('מים חיים' סימן קמ"ג) ופסיקות אודות יין של מחללי שבת בפרהסיה ('מים חיים' סימן ש"ב) כאשר בשתייה הוא מנסה ללמד זכות ולאפשר חיים יהודיים משותפים גם עם מי שאינם מרגישים מחויבים בקיום מצוות. כמו כן, באותה תקופה רבי יוסף פועל לחיזוק מוסד הרבנות באלג'יר על ידי חיזוק רבנים הנאמנים למסורת ההלכה היהודית ומאבקים כנגד מי שאינם נאמנים לה.

בתום כהונתו ובעקבות תחילת מלחמת העולם השנייה התבקש על ידי רבני מכנאס לשוב לעיר מולדתו ולשמש כדיין בבית הדין בעיר, ויחד עם ידיד נפשו רבי ברוך רפאל טולדנו, שימש כרב ראשי למכנאס. יש לציין כי רבי יוסף ורבי ברוך היו שונים לחלוטין בגישתם התורנית אך כל זה לא מנע מהם מלכבד ולהאזין האחד את חברו. רבי יוסף היה אהוב מאוד גם על קהילת מכנאס ויוצאי מכנאס מספרים כי הדרשה המרכזית שלו בשבת הייתה מלאה מפה לפה כאשר ילדים ונערים הביאו כסאות מהבית על מנת שיוכלו לשבת ליד חלונות בית הכנסת ולהאזין לרב. הרב שלמה טולדנו שהיה אז ילד במכנאס תיאר זאת כך:

"זה היה בית הכנסת הכי גדול במכנאס. שעה לפני הזמן, אנשים הצטופפו בבית הכנסת. רבים ידעו מראש שאין עוד מקום ותור ארוך של אנשים נושאי כסאות השתרך ברחוב [...] הרב עומד לפני התיבה, מתח באויר, כולם דרוכים לעבר פני המלאך [...] דממת הס זרקה בחלל. הסיפור מותח. וכשיוצאים מבית הכנסת [...] עיניו של כל אחד מתקשות עדיין להתרגל לאוירה של הרחוב. כאילו יצאו מקודש הקדשים"

[הרב פרופ' שלמה טולדנו, בתוך: אלעד פורטל, זה היו"ם, עמ' 17-18]

את הדרשות שנשא כינס בסדרת ספריו "נחלת אבות" שעיקרו פירוש על פרקי אבות, לצד ביוגרפיה מפורטת של החכמים הנזכרים במשניות ומאות סיפורים ומעשיות מכל רחבי העולם היהודי. בנוסף רבי יוסף מצטט דמויות וחכמים שונים החל מהגאון מוילנא, דרך ראשוני ספרד, ועד עגנון וביאליק. מתוך כתיבתו ניכרת הבקיאות שלו גם בספרי חכמה כדוגמת אנציקלופדית "אוצר ישראל" ובעיתונים וכתבי עת שיצאו בתקופתו.

רבי יוסף היה דמות מרכזית מאוד ביהדות צפון אפריקה וכותב פורה במיוחד. הוא כתב כ-40 ספרים, בפסיקה, דרוש, והיסטוריוגרפיה. כפוסק, ניתן למצוא בשו"ת שלו מגוון רחב מאוד של נושאים בכל חלקי השו"ע לצד מגוון רחב של נמענים מכל רחבי העולם היהודי: מארה"ב, אירופה, צפון אפריקה, ארץ ישראל ועוד. הוא מעיד על עצמו כי בכל מקום בו ביקר חיפש ספריות גדולות בהן אפשר למצוא ספרים נדירים. אביו של רבי יוסף, רבי חיים, דאג להוציא לאור ספרים רבים שכמעט ונעלמו ואמר כי העיסוק בהם משול לעיסוק "במת מצווה".

רבי יוסף עסק רבות בהיסטוריוגרפיה. הוא אחד המתעדים המרכזיים של יהדות מרוקו ואלג'יר וספריו הם מקור מידע חשוב על קהילות אלה. כך למשל בשו"ת אוצר המכתבים ניתן למצוא פסיקות הלכתיות לצד מכתבי נחמה ודרישת שלום, תיעוד קהילות ומנהגים לצד תיאור מאורעות היסטוריים חשובים, דרושים על פסוקי התורה לצד פיוטים, חידות, והקדמות לספרים שחיבר עבור כל דורש ומבקש. גם את שו"ת מים חיים המכיל בעיקר פסקי הלכה רבי יוסף מתבל בתאורי המציאות העומדת בפניו כפוסק. רבי יוסף טען כי בתחילה לא רצה לעסוק בהיסטוריוגרפיה וכך הוא מתאר בהקדמתו לספרו "מרו את רוח קודשו" על תולדות יהודי מרוקו:

"מעורר! אני הגבר, מעודי לא עלה ברעיוני להתעניין בדברי הימים, לא בעבר ולא בהווה, הן מקוצר רוח להתעסק בדברים הצריכים בדיקה וחיפוש, ונפוי שמועות מכזבים וגזמות הנוספים בהם מפה אל פה, ומדור לדור, כי לפעמים אל"ף תוליד אלף, ובי"ת תבנה

בית, וגים"ל תוליד גמל, הן מעבודה קשה, על המחיה ועל הכלכלה, ובמקום עולת חובה, אין להביא עולת נדבה, ומה גם באותו זמן שעולת נדבה כזאת לא היה מי שיכיר ערכה... ואך בשבת נשא שנת התרס"ח לפ"ג האיר אל עבר פני חכם אחד מארץ תוגרמה, זה שמו רבי שלום הלוי יש"ץ, רך בשנים כבן שלשים, קנה שביתה אצל איש אחד ברחוב מגורי, זה שמו הר' יהודה שטרית הי"ו... ובתוך הדברים הודיעני, כי הוא חוקר קדמוניות ויש לו חומר רב שאסף בכמה קהילות שדרכה בהם כף רגלו מעניני ישראל, והפציר בי להראותו כל בתי כנסיות ומדרשות שבעיר, ולהציגו לפני הרבנים וראשי ישיבות, וכן עשיתי, ועוד הפציר בי לחפש בכתבי בני העיר ולהודיעו מה שנוכל להודיעו מהעבר וההווה"

רבי יוסף התפרנס ממלאכת מחקר זאת והמשיך אותה גם בעת שעבר לשמש כרב בתלמסאן.

במהלך כהונתו, ובעקבות כשרונו הרב בכתיבה ופסיקה בהירה התמנה גם לראש "בית הדין של השררה" במרוקו, בית דין המטפל בתביעות של אנשים פרטיים אל מול מוסדות וארגוני הקהילה. באחד ממכתביו רבי יוסף מתנצל בפני ראש בית הדין הקודם וכותב לו:

"ואל אלוהים הוא יודע כמה נצטערתי אותו היום על המבצרות צבא רב ומה גם בשמעי כי חרפה שברה לבם של הראשונים על שיצאו מעבדות לחירות"

קונטרס 'משפטי השררה סימן א'

בספריו מובאים מספר פסיקות מאותו בית הדין המלמדים אותנו רבות על התנהלות הקהילה היהודית במרוקו. בנוסף רבי יוסף שימש לא פעם כשליח הקהילה אל מול מלכים ורוזנים. כך למשל נאם בפני ראש ממשלת צרפת שבא לבקר במכנאס (אוצר המכתבים א סימן ש"ה) ובפני מלך מרוקו מוחמד החמישי (אוצר המכתבים ג' סימן אלף שפ"ד)

רבי יוסף היה ציוני נלהב, בדרשות שלו הוא הוקיר את מדינת ישראל, חיבר פיוטים על יום העצמאות ויום ירושלים, חיבר תפילה מיוחדת לשלום צה"ל והתכתב עם ראשי המדינה. בנוסף הייתה לו אהבה מיוחדת לארץ ישראל והעיד על עצמו שכל ימיו חלם לעלות אליה: "ופעמים חיבת הארץ עלתה בליבי כלבת אש, ועלה ברעיוני לעזוב את ארץ מולדתי וכל טובה ולעלות אל הארץ". בהקדמה לשו"ת אוצר המכתבים, שכולה אהבת ארץ ישראל, הוא מתאר את ניסיונות העליה של משפחתו במהלך הדורות ואת האירועים שמנעו מהם מלהצליח במשימה. בין היתר הוא מתאר כי זאת הייתה צוואתו של מור זקנו רבי זכרי משאש: "מור זקני הנ"ל (רבי זכרי משאש) צוה את בנו אדוני אבי כמוה"ר זכרי משאש שלוש צוואות... ג. שישתדל בכל עוז לעלות אל הארץ כי אויר ארץ ישראל קדוש קדוש קדוש מקדושת ה' אשר עני קדשו שם מראשית שנה עד אחרית שנה... ובפעם אחרונה חזר כמה פעמים ארץ הקודש ארץ הקודש עד שיצאה נשמתו בקודש" (מתוך הקדמת הרב לאוצר המכתבים).

בשנת תרפ"ח בעקבות טור שנכתב נגד הרב קוק בירחון "בית ועד לחכמים" של קהילת סאטמאר, רבי יוסף מתכתב עם הרב קוק ומבקש להגן על כבודו. במקביל לכך רבי יוסף כותב מכתב תוכחה חריף במיוחד לעורך הירחון יוסף שמעון פואללק. יש לציין שרבי יוסף עצמו היה אחד מכותבי הטורים התורניים בירחון ובעקבות הטור הוא הפסיק את כתיבתו. בחלופת המכתבים התבקש על ידי הרב קוק "לסייע ביסוד הישיבה המרכזית העולמית" אך סרב לעזוב את קהילת מכנאס מפאת "מצב הדת והלאומיות" שהיה בעיר. מספר שנים לאחר מכן רבנים מארץ ישראל הפצירו ברב להגיש את מועמדותו לרב הראשי לישראל אך גם במקרה זה סרב מפני שלא רצה לעורר מחלוקת.

ב-1964 זכה להצטרף לבנו יחידו, ר' אליהו משאש, עלה למדינת ישראל וקבע את מושבו בעיר חיפה. עם הגעתו של הרב משאש לחיפה נפגש איתו ראש העיר דאז מר אבא חושי שהתרשם ממנו כל כך עד כדי כך שבסוף הפגישה אמר "מצאתי לי רב". בעקבות הפגישה, גם דוד בן גוריון הגיע לבקר את הרב וביקש ממנו להגיש את מועמדותו לרב הראשי לישראל אך זה סרב וביקש להישאר בחיפה. הגורמים

בעיר שניסו למנות את הרב לרב הראשי נתקלו בקשיים בירוקרטיים ובמשך כשנתיים הרב היה לרב הראשי הבלתי רשמי של העיר. בעקבות התערבותו של הרב גורן ומועצת הרבנות הראשית סודרו התנאים הביורוקרטיים, רבי יוסף נבחר פה אחד ומונה לרבה הראשי הרשמי של חיפה עד לפטירתו בשנת 1974. במסגרת תפקידו רבי יוסף דאג לקהילות ורבני צפון אפריקה שעלו לישראל ממטולה ועד אילת, ביקר חולים ואסירים ופעל לשמירת האחוה והשלום בכל אזור הצפון. בשנים אלה עסקו בנו, ר' אליהו ונכדו ר' יוסף, בהוצאת ספריו של הרב ובהפצתם ברחבי הארץ. בין תלמידיו ניתן למנות את הרב שלמה טולדנו והרב שלמה עמאר.

לאורו של
רבי יוסף משאש

ריבונות יהודית, יחס לציונות ולמדינה

”עתה רבותי, אדבר מלים אחדות על יום העצמאות... הודו לעושה נפלאות גדולות לבדו, שהתחיל להנעיר אותנו מעפר שפלותנו. אשר לא ראו אבותינו ואבות אבותינו. ואנחנו בזכותם עינינו הרואות, מדינת ישראל, נשיא ישראל, דגל ישראל. מטבע ישראל, צבאות ישראל. שרי הצבאות, ה' יגמור לטוב, אתמול היינו עבדים אובדים, ועתה זכינו לכל הכבוד הזה. הכל בחסדי המקום ברוך הוא”

‘נחלת אבות’ דרוש תנ"ה

”עוד שאלת על יום העצמאות שיש אומרים בו תחנון וסליחות וכו': אין לך לסכסך דעתך בעניינים אלו. אתה ספרדי חרד, עשה מה שאנחנו עושים, עושים אותו יום טוב בהלל גמור ובהודאה למלך הכבוד ב"ה, ואוכלים ושותים ושמחים, ואין לנו עסק עם אחרים”

‘אוצר המכתבים’ ג' סימן אלף תשס"ט

”ואמנם זאת נחמתנו, ונחמתם גם הם בקבר, כי בכיותם ותחינותיהם הם שעמדו לנו, אנחנו זרעם, שאותה התעוררות שהייתה לאבותינו בבניין בית שני בלב כורש וזרובבל ועזרא ונחמיה ואחזת מריעהם, קמה עוד לתחיה בימינו, ועמדו גבורי כח וחכמי לב ומביני מדע ואילי הכסף, בהשגחת המקום ב"ה ועזרתו, ונלחמו בשכניהם הרעים מלחמת תנופה ומגן, באונם והונם וחכמתם, עד שהצילו חלק גדול מהארץ מידי זרים, והרימו דגל ישראל ועשו מטבעות וסדרי מלכות ורואים בעינינו יום אתחלתא דגאולה הולך אור... ובכן עלינו לשבח לאדון הכל על כל הטובה שעשה עמנו, וחייבים לשמוח שמחה של מצוה ביום הזה”

‘נחלת אבות’ דרוש תמ"א

אֶתֵּן הַדָּאוֹת, לְלוּבֶשׁ גָּאוֹת. עֲשֵׂה פִלְאוֹת, בְּחַג
עֲצֻמָּאוֹת / נָגַה אֹר נֶעֱלָם, עַל רֹאשׁ עַם עוֹלָם. הָרִימוּ
דָגְלָם, בְּכָל מְבוֹאוֹת / יִקְר מְאֹד בָּא, אַחֲרֵי כָּבֵה.
נֵר תִּ"ר רְבֵבָה, בְּכָל פְּרָאוֹת / יוֹם הַקֶּץ הַשְּׁלִים,
שְׁעָבוֹד אֲנָגְלִים. יֵצְאוּ גְאוּלִּים, נִפְשוֹת נִכְאוֹת /
וּבְצֵאת הַגָּאִים, שָׁסוּ עַרְבֵי־אִים. אֲמוֹת פְּרָאִים, מְכָל
הַפְּאוֹת / סָמְכוּ יְדֵיהֶם, בְּכָל־זֵינֵיהֶם. וּבְעֲצוּתֵיהֶם,
שִׁנְּאוּ מְלָאוֹת / פְּרָאִים בָּאוּ, כְּנֹשֶׁר דָּאוּ / אֲרָבוּ
נִחְבָּאוּ, לְדָם צְמָאוֹת / מוֹשִׁיעַ וָרֵב, רִיבֵנו הוּא רֵב /
הִכָּה עַרְב רֵב, מִכּוֹת מִפְּלָאוֹת / שֵׁם כֹּחַ וָאֵל, בְּצָבָא
יִשְׂרָאֵל. הַפַּעַם הוּאֵל, גָּדְלוּ לַהֲרָאוֹת / אוֹיְבֵים
נִפְלוּ, וְגַם נִשְׁלָלוּ. יִשְׂרָאֵל עָלוּ, מַעֲלוֹת נִשְׁאוֹת /
שִׁנְתַּת תְּשִׁי"חָה, גָּדְלָה הַשְּׁמִיחָה. גְּבוּרָה נָחָה, עַל עַם
נְבוֹאוֹת / חֲמִשָּׁה אֵייר, יִהְיֶה מְצִיר. תּוֹשֵׁב וְתִיר, יִרְבוּ
הַדָּאוֹת. / זָכְרוּ נִפְשׁוֹת, הַקְדוּשׁוֹת. יִהְיוּ נִדְרָשׁוֹת,
לְדוֹרוֹת לָאוֹת. / קִדְשׁ עַמְּךָ, בְּנֵה אוֹלָמְךָ. יִתְבָּרַךְ
שְׁמֶךָ, בְּכָל פִּיּוֹת.

פיוט ליום העצמאות מתוך ספר 'נר מצווה'

סיפור יו"מי

מספרים כי מיום שעלה לארץ היה מנהגו בט' באב להגיע לבית הכנסת שלו באמצע הקינות של הבוקר ולבקש מהקהל לחדול ולקום על רגליו: "ברוך ה' חזרנו לארץ ישראל ועלינו למעט בקינות מתוך הכרת הטוב לקב"ה"

מהיו"ם להיום

איך חוגגים אצלך בבית את יום העצמאות? מה המשמעות של היום הזה אצלך במשפחה?
מחשבה היסטורית: מה הקשר בין תקופת כורש, עזרא ונחמיה ובין תקופת הקמת המדינה?
איך לדעתך היה נראה הפיוט ליום העצמאות לו היה נכתב היום? מה היית רוצה להוסיף בו?

היחס למדע וחכמה

”ובכלל לימוד התורה, גם לימוד שאר חכמות, כגון חכמת המספר, התשבורת, התכונה, הטבע, הרפואה, ההגיון דהיינו דקדוק הלשון, המליצה, השירה, אשר על כולם אמר הגר”א זיע”א, כפי שיחסר לו לאדם הידיעה בשארי החכמות, לעומת זה יחסר לו מאה ידות בחכמת התורה. אמנם תמיד תהיה התורה עיקר והשאר טפל...”

‘נחלת אבות’ חלק ב’ דרוש קי”ג

”בן עזאי אומר, כל חכמי ישראל דומין עלי כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה... ולעניות דעתי נראה, כי הוא בא להורות כח השקידה בתורה ובחכמה, שעל ידה ישיג האדם כל מין חכמה, כי כמה וכמה מיני חכמה יש בעולם, למשל יש חכם בהלכות ואינו חכם באגדה, ויש באגדות ולא בהלכות, ויש בשניהם ולא במדרשים... ויש עוד חכמות חיצוניות, חכמת המספר, ההנדסה, הזמרה, גלילות העולם וכו’, ולא ימצא בקי בכולם רק מיעוטא דמיעוטא אשר שקדו הרבה הרבה בימים ובלילות... חוץ מן הקרח הזה, שהוא ר’ עקיבא, שהוא שקד על כל מין חכמה ובקי מאד בכולם, וקרי ליה בשם ”קרח” עד שמרוב העיון נשרו שערות ראשו, כמ”ש בס’ חכמת לב בהקדמה, משום חכמי הטבע, שעומק העיון בדברים דקים של חכמה גורם נשירת שערות הראש, ע”ש”

‘נחלת אבות’, כרך ד’, דרוש קצ”ב

”טובה חכמה עם נחלה ויותר לרואי השמש” יש לפרש ”ויותר לרואי השמש” - דהיינו, שעניניהם פקוחות להתבונן בענייני העולם. כי על ידי כך מתפקחים ומתחדד שכלם. כמו שמצינו בדורות הראשונים וראינו בדורות האחרונים, שכל חכם לב שהייתה דעתו מעורבת בענייני העולם הוא למופת בדורו, כמו הרמב”ם וחבריו וכיוצא בהם בכל דור זיע”א. וכל שאין לו עסק בענייני העולם, חכמתו בתורה מלאת פתיות ותמימות וגם בערות

‘נחלת אבות’, חלק ו’, דרוש תנ”ד

”ספרייתו עשירה, ליד ספרי הש”ס והפוסקים ושאלות ותשובות של גדולי מרוקו ואלג’יריה, מצאתי את כתבי ביאליק ואת הפרסומים התורניים אנציקלופדיים של ארץ ישראל

**עדותו של הרב ד”ר חיים זאב הירשברג על ספרייתו של רבי יוסף -
”מארץ מבוא השמש” עמוד 133**

”ועוד פשוט וברור שאם היה אור האלקטריסטי מצוי בזמן המקדש ודאי שבו היו מדליקין המנורה, משום שאי אפשר להיות שנמלא בתינו החולין באורים גדולים של אור החשמל היקר הזה, שהוא מעין דוגמא של מעלה, ובבית אלהינו הקדוש נדליק בשמן זית שאפילו העניים הגרועים מואסים אותו בזה הזמן, ופשוט שממנו נדליק בבית האחרון שיבנה במהרה בימינו אמן... וכל זה פשוט וברור לכל בעל שכל ישר

’נר מצווה’ עמוד ט”ו

”אור חדש נגה בימינו אלה בכל ענפי החכמה והמדע, ואחת מהנה בחכמת הרפואה והניתוח, עין תחת עין, להסיר מעיני האדם המת דבר מה לאחר מיתתו בשתים או ג’ שעות ולתיתו בעיני עיוור, להוציא מאפילה לאורה, ועיני תחזינה מישרים ללמוד וללמד, ולעסוק בישוב העולם, מלאכה או מסחר, להחיות את נפשו ונפשות ביתו, ויוכל להיות שיועיל עוד לעמו או לכל העולם באיזה חכמה ומדע ונשאלתי בזה מבית דין הגבוה בעיר רב”ט יגן עליה אלוהים אם מותר לעשות כן בעיני ישראל המת

’מים קדושים’ (בתוך שו”ת מים חיים) סימן ק”ט

סיפור יו"מי

שליח חב"ד במכנאס, הרב ליפסקר, הקים ישיבה לתלמידים צעירים והזמין את רבי יוסף לברך את התלמידים והישיבה. רבי יוסף סרב בתוקף ואמר לו "מדוע הקמת בית חרושת לעניים? ממה יתפרנסו הילדים האלה כשיגדלו? קודם תכניס לתוכנית הלימודים גם לימודי מקצועות כגון שחיטה, סת"ם וצורפות ולאחר מכן אשמח להגיע ולברך" דבריו של הרב עשו פירות ובעקבות כך הרב ליפסקר הקים במוסד הלימודים מעין מפעל לייצור תפילין.

מהיו"ם להיום

- ✧ איך לדעתך הייתה נראית תכנית הלימודים בבית הספר לו תוכננה ע"י הרב משאש?
- ✧ "ויהי אור" - איך יראה שיעור על דרך פעולת החשמל וההשפעה של ההבנה הזו על נר חנוכה חשמלי?
- ✧ קיבלת שאלה מחבר חרדי שחושש ללמוד חשבון בישיבה, מה לדעתך היה עונה הרב משאש?

פרט וכלל

” אמנם, מצינו להם תקנה ממקום אחר, והיא, כי בעונותינו שרבו להאריך גלותינו, רבים עתה עם הארץ המחללים שבתות ה' ומועדיו וכו' וכו' ורוב משאינו ומתננו הוא עמהם, ותמיד עמנו בחברה, נכנסים לבתינו, ונכנסים לבתיהם, ולא יש סעודה ומשתה של מצוה ושל רשות גדולה או קטנה, שלא נשב עמהם יחד, ובפרט בבתייהם, בזבד הבת, ובאות ברית, ופדיון הבן, ובחתונות וכו' וכו', ואם נבוא לאסור מגען ביין, אפי' ברמז קל ובתנועה קטנה, נצא לריב מהר ונבעיר אש המחלוקת עד לב השמים, ונגרום נזק גדול בדינו לעצמנו ע"י איבתם ושנאתם, ואפשר שיבעטו אפי' במעט המצות שעושים, ויכפרו בכל חלילה, ולכן ראוי להקל בדבר, אפי' מכני השלום לחוד, שגדול כחו, שמחשש המחלוקת התירו לדחות אסור דדבריהם בקום עשה, ודאורייתא בשב ואל תעשה, כמ"ש השד"ח בפאת השדה אות ג' סי' לו, ע"ש. וכ"ש באסור זה שהוא קל שאפילו הנוצרים והישמעאלים של זה הזמן שאינם עובדים ע"ז, מגעם ביין שלנו שלא בכוונה מותר אפילו בשתייה כמ"ש מרן ביו"ד סי' קכד סעי' ז', ע"ש, ומהטעמים הנז', אנו מקילים להעלותם לס"ת ולקרות ההפטרה, ולצרפם לעשרה לכל דבר שבקדושה, וכן עלתה הסכמת כמה גאוני עולם... **”**

תשובה בעניין יין של מחללי שבתות - 'אוצר המכתבים' חלק ב' סימן אלף ש"ב

” תשובה: לאו הוראה מוחלטת אלא למוד זכות ואפשר שממני ומכבודו הרם ומאחרים מכת המלמדים זכות על ישראל תצא הוראה מוחלטת וטרם כל צריך לסדר כל מיני ההוצאה המצויים אצל כל בני העיר כאשר ראיתי ושמעתי להוציא מלב הפתאים החושבים שהדבר קל לבני העיר ליזהר בו והם... הראת לדעת פרק יציאות השבת הנמצאים בעיר אשר עלו בזכרוננו מאשר אני רואה ושומע ויודע ובערים אחרים ודאי שימצא עוד מזה את אשר ישנו פה ואת אשר איננו ואפשר דלא ראי זה כראי זה הצד השווה שבהם שכל הקהלות נכשלות

בהוצאה מי שאינו נכשל בזה נכשל בזה זולת אחדים ונער יכתבם אחד אחוז למאה שאין להם רגילות ושייכות עם הדברים שזכרנו וקל עליהם ליזהר... וזולת האי קומץ של ברכה כל הקהל לאלפיו ורבבותיו כולם מכניסים ומוציאים כל הדברים אשר למעלה נאמרים ועוד כיוצא בהם ומה נאמר עליהם האם כולם חייבים חלילה חלילה? ”

תשובה בעניין ערוב - שו"ת 'רבי ברוך' או"ח סימן י"ט

” לגבי האדם הקול מעורר הכוונה, והצעקה היא אסיפת ההתעוררות... ואך עתה אצל בני הדור החדש שאין להם רגש לבבי בעבודת ה', הוא יכפר, כי הגלות גורמת הכל, הופכים הצעקות להעדר סדר, ומלעיגים על הצועקים ולכן כל ערום יעשה בדעת לקיים צעק לבם אל ה', לבם דייקא, שתהיה הצעקה והרגש בלב, שיהיה האדם נקי מה' ומישראל, ולא יתן מקום לבני אדם לחטוא ללעוג עליו, וכל לבבות דורש ה', וגם לא ישנה מהצבור ”

'אוצר המכתבים' ג' סימן תק"פ

” וכן היה המנהג בכל מרוקו שהיינו נוסעים ממקום למקום ואוכלים שם אף שהיו לנו חלוקי מנהגים בין מקום למקום, היינו אומרים רוב בהמות כשרות הם, ואנו אוכלים מן הרוב הכשר, ומעולם לא צפצף אדם הכא נמי דכוותה, ומה גם עוד, כי אנחנו עולים חדשים, צריכים לילך אחר הדברים הצבוריים הנמצאים כבר במקום אפי' להקל ”

בעניין בשר חלק - 'אוצר המכתבים' חלק ג' סימן א' תשס"ז

”אחר התבוננות בעניין נומינו להם דצדקו הקהל בטענותיהם... מעתה הדבר מסור ביד ז' טובי העיר להעמיד גבאי על ידם ולעמוד על המשמר לפני מצבת קבורת הרב הקדוש זצ"ל ולהכניס כל הנכנס לכיס הקהל... ואמנם חובה רבה רמיה על ז' טובי העיר לעשות הטוב והישר עם הדחוקים לכרנסה במשפחת הרב הקדוש זיע"א ולקבל ברצון דברי הרב בנו הנזכר בכל עת אשר יודיעם כי אחד ממשפחתו הוא צריך למזונות, לתת לו על ידו מנה ראויה ולא ישיבו פניו ריקם חלילה”

בעניין רווחים כספים מקבר צדיק - 'אוצר המכתבים' חלק ג' סימן א' שצ"ט

מהיום להיום

האם תוכלו לנסח תקנון כיתתי/קהילתי שיכבד גם כל פרט והייחודיות שלו וגם את צרכי הכלל?
 ציירו את מעגלי ההשתייכות השונים בהם אתם מרגישים חלק, כמה מהם חופפים?
 "מה היית עושה?" - חשבו על סיטואציה בה הרצון האישי שלך 'התנגש' ברצון הכלל, איך הגבת?

מנהיגות

תפקידנו הראשון לדבר אל העם

”תפקידנו הראשון הוא לדבר אל העם, להסביר, לפרש, לקרב, למשוך את הלב, ואחר כך את הגוף. לא ברעש השם כי אם תוכחה בנחת איננה מזיקה בבחינת דברי חכמים בנחת נשמעים. לקבוע מועדים לדרשות ועיתים לשיעורים. כך נהגתי במרוקו ולעיתים באלג'יר”

עיתון 'הצופה', 12 מאי 1967

אעשה כמיטב יכולתי לליכוד בעם

”אשתדל לשתף את בעלי היכולת לתרום חלקם ולעשות מה שהוא לטובת הכלל. אדאג שכל ילדי ישראל וגם אלה מעוטי היכלת יקבלו חנוך מתאים ונאות. אבקר בכל בתי הכנסת בעיר ואדבר על איחוד וליכוד העדה, על אהבת אחים, אהבת התורה ואהבת הארץ. אשתדל למעט את המרירות שנצטברה במשך השנים - אראה את נקודות האור שבמולדת. אוסיף להשתתף בכנסים ולכל מקום שאקרא. יש צורך בליכוד ולא בפרוד רק בליכוד נבנה לא נהיה יותר עדות עדות! אלא עם אחד. כלנו נתרום להרמת קרן העדה, קרן התורה ובנין הארץ”

נאום לאחר בחירתו לרב הראשי לחיפה 1966

” למעלת הטוב והמטיב, אדוני ראש העיר, מר אבא חושי, שליט”א. א’ת ב’רכת אברהם חיים ו’ש’לום י’תן לו המקום ב”ה. בטח לא נעלם מאדוני עליית עשרות רבנים מצפון אפריקא, וכלם עומדים בלי עבודה, אף שיש הרבה מקומות מחכים למנהל רוחני מין במינו, ואף שיש בידם הבטחות מהמביאים אותם. לא נתביישו מלפשוט להם את הרגל. והנה אדוני, פה חיפה והמחוז נתרחה העדה הספרדית מסבת העליה, ומצפים ומקוים למנהיגים רוחניים, לנהל אותם בשפה משותפת וסגנון שוה, ורגש לבבי שוה, ובכן אדוני ראש העיר, האוהב צדק ומישרים, בבקשה לבבית כי יתן את לבו הטהור לאנשים מקופחים, ולתת צו, חלה תרימו תרומה מהתקציב החדש להעמיד רבנים ספרדים, ויבורך אדוני וכל ביתו בשנים ארוכים וכל טוב סלה, אמן. בכבוד רב מאד מאד הצעיר ע”ה יוסף משאש ס”ט”

‘אוצר המכתבים’ ג’ סימן אלף תר”פ (שנת תשכ”ח)

” הנקודה העקרית העומדת על הפרק באמת, היא עליית הרבנים שעלו אל הארץ ע”י מסיתים בכמה הבטחות גבוהות, ובבואם לא נתביישו לפשוט להם את הרגל. והם אוכלים את בשרם, ויש מקומות רקים מצפים למנהיגים רוחניים ספרדים לנהל אותם בשפה משותפת, וסגנון שוה, ורגש לבבי שוה. ואותי יום יום ידרושו, ואני חדל אונים, אין כחי אלא בכי, דברתי ברוב צערי דברים חריפים והעזתי פני במי שגדול, אדוני ראש הממשלה, מר לוי אשכול שליט”א, וכתבתי בעשר אצבעותי עשרות מכתבים, ואין מענה, ויוצא מזה עוד קלקול העלייה. לפי שכל היהודים הנשארים במרוקו, הם מסבת הרבנים הנשארים עמהם שם והרבנים אינם רוצים לעלות בשמעם את מצב הרבנים העולים כבר כי ברע הוא. וסדור הרבנים איש איש אל עבודתו הוא יביא בכנפיו אחוד הספרדים והרמתם, שכל רב ישפיע על בני קהלו בכל צרכיהם”

‘אוצר המכתבים’ ג’ אלף תרע”ח

סיפור יו"מי

באחד הימים הוזמן רבי יוסף לקבלת פנים בתל אביב בה השתתפו גם חברי מפלגות שונות ואישי ציבור רבים. כשהסתיים האירוע אחד המארגנים פנה לרב ונתן לו מעטפה עם סכום כסף עליה היה כתוב הוצאות נסיעה ותשלום על הדרשה. רבי יוסף סרב לקבל את המעטפה ואמר לאותו אדם כי חלק מתפקידו כרב ראשי הוא לשרת את הציבור בכל מקום בו יבקשו. ואכן הרב נהג להגיע כמעט לכל אירוע אליו הוזמן מקרית שמונה ועד אילת.

מהיו"ם להיום

❖ כיצד רואה רבי יוסף את תפקידו כרב? לאיזה קהל הוא פונה?
❖ בהשראת הרב משאש נסו לכתוב נאום קצר לכבוד מינוי שקיבלתם להנהגת הקהילה שלכם
❖ "מעגלי הנהגה" - ציירו את מעגלי השייכות שלכם, באיזה מהם תוכלו לקחת יותר אחריות ואיך?

כבוד האדם

”שכל הזמנת אורחים, יש בה איזה סבה שיש בה מצוה, או משום הכנסת אורחים, או אהבת רעים או גמול טובה, או שלום משפחה, או למען לא יזיקהו, או להשיג ממנו טובה, או באו לביתו בלי הזמנה שקשה מאד לשלחם ריקם, וגם עוון גדול לזלזל בכבודם, וכמו שכתבו רבותינו ז”ל ”אל תהי בז לכל אדם”, וכן כל כיוצא בזה. וא”כ מאחר שבכל אופן יש צד מצוה קטנה או גדולה, וקשה מאד לביישו, וקשה מאד להוכיח, ולאו כל אדם יודע להוכיח, ובכן יפה השתיקה, וגדול השלום, יקבל כל אדם בסבר פנים יפות, ויתן לפניו ויאכלו וישתו לבריאות והמקום ב”ה, יקבע לו שכר, ויערה על כל ישראל רוח ממרום לעבדו ולברך בשמו, תמיד, אמן”

לארח מי שאינם שומרי תורה ומצוות לארחה - 'אוצר המכתבים' ג' סימן אלף תתט”ו

שאלת ידידי במכתבך, אודות אחד שמת בבית החולים ואמרו הרופאים שהוא ישראל גמור, ושלחו אחר ראש חברת גמילות חסדים להתעסק בו, וכן היה, ובהיותם רוחצים אותו מצאוהו מהול, ואך מצאו על זרועותיו כתובת קעקע ציורי עופות ופרחים, ולא חששו לזה וקברוהו בקברי ישראל, ובהודע הדבר לכל בני העיר קראו ערער על אנשי חברת גו”ח, ואמרו להם להוציאו ולקברו באיזה מקום שיהיה חוץ מקברי ישראל, כי בודאי גוי הוא, ובקשתני לחוות לך דעתי. תשובה: בני החברה כדין עשו, כי ודאי ישראל הוא כדברי הרופאים, כי הדבר ברור דלא משקרי בזה, דלית ליה שום הנאה לשקורי... וכתובת קעקע שנמצאת עליו, הוא עוון מכלל העוונות שעושים ישראל בגלותם בין האומות, כמ”ש ויתערבו בגוים וכו’, ומה גם בזה, שודאי שהיה בהעלם דבר שהוא אסור, וגם לא אסרה תורה אלא אותיות, אבל ציורים אין אסורים אלא מדרבנן... ופה תלמסאן, יש יהודי כשר וחזרן במצות, ויש לו בזרועו כתובת קעקע בציורי פרחים ושושנים, שעשה בהיותו בצבא במלחמת התבל שעברה, מחסרון ידיעה, שמעתי שיש הרבה כיוצא בו, וגם זה המת כאחד מהם... וא”כ טוב וחסד עשו שהתעסקו בו וקברוהו בקברי ישראל, וקנה מקומו, ואין להזיזו משם חלילה, אף אם קברוהו אצל צדיק, וכ”ש שודאי קברוהו עם הדומה לו...

קבורת בעל כתובת קעקע - 'אוצר המכתבים' חלק ב' סימן אלף קמ”ג

” חכם לבב! מכתב כבודו הגיעני, בו הוא שואל, על יהודי ירא שמים ולמדן כמו תלמיד חכם. ושליח צבור קבוע זה שנים רבות ומרוצה לקהל מכל הבחינות, ומאז, היתה חנות מכולת של יהודי אחד שהיה עובד בעסק אחר, והוא היה ממלא מקומו במכולת, ועתה נפסק העסק, וחזר בעל המכולת למקומו, ופטר את זה, ובקש עבודה בלשכת העבודה, ואחר עמל נתנו לו מקום בנקוי אשפתות שנמצאים שם חתולים ועכברים וכלבים מתים, וגם הרבה שמרטוטים מלוכלכים וכו', האם מותר לישאר ש"ץ, או מחוייב לטבול בכל יום? תשובה לא ראיתי שום סברה לסלקו מלהיות ש"ץ בשביל מלאכתו זו שמתפרנס ממנה בריוח הוא וביתו, ואף שנחשבת בעיניכם בזויה כמו בחו"ל שהיו עוסקים בה רק הערבים הבזויים, פה בארץ בטלה מחשבה זו, שכן אנו רואים בכל ערי הארץ, אנשים יקרים מלאים תורה ומצות, עוסקים במלאכה זו ומתפרנסים ממנה בריוח גדול, ומקיימים אזהרת האמורא הקדוש לתלמידו החביב, כמ"ש בפסחים קי"ג ע"א, א"ל רב לרב כהנא פשוט נבלתא בשוקא ושקול אגרא, ולא תימא כהנא אנא גברא רבה אנא, וזילא בי מילתא, ע"ש... ותפלתו רצויה ומקובלת לפני המקום ב"ה **”**

ש"ץ המנקה אשפתות - 'אוצר המכתבים' חלק ג' סימן אלף תת"ג

” מכתב כבודו הגיעני, אודות ר' ישועה, אל תדקדק עמו הרבה, ואל תגלה קלונו ברבים, כי שם רבי עליו, ומה גם שכל הענין בשקר יסודו, ורק אויביו הוציאו עליו דבה, וכבר חקרנו הדבר במעמד יחידיים מהקונססטוא"ר, ולא נמצא ממש בדבר, ובכן יחזור למקומו ויברך, ומה גם שהאיש אשר חפצתם להעמיד תחתיו, גרוע ממנו הרבה הרבה, זכור אל תשכח, ודי לחכימא **”**

'אוצר המכתבים' חלק ב' סימן תת"ב

סיפור יו"מי

סיפור על האיש שהיה עוזר לו להביא קניות הביתה

בעיר מכנאס היה נהוג שבשוק המקומי היו שליחים שנתפקידם לסייע בהובלת הקניות לבית הלקוח. בין השליחים היה גם אדם אחד שמראהו החיצוני והתנהגותו דחו את הסובבים אותו. אחד היחידים שהיה שוכר אדם זה להובלת הקניות היה רבי יוסף, שגם דאג לו לארוחה בכל פעם שהיה מגיע לביתו. יום אחד פנה אדם אחד מנכבדי הקהילה לרבי יוסף ואמר לו שאין זה מכבודו של הרב הראשי לשכור פועל שכזה, ענה לו רבי יוסף: "אם אני לא אשכור אותו אזי לא תהיה פרנסה כלל, לעומת זאת כאשר אני עושה זאת רבים אחרים רואים אותי ועושים כמוני"

מהיו"ם להיום

- ❖ "למי למי יש יותר כבוד?" - לפי מה נכבד אדם? האם אדם מעוטר בקעקוע יזכה לכבוד בקהילה?
- ❖ "עבודה שמכבדת את בעליה" - קיימו ראיון עם שומר ביה"ס, מה למדתם ממנו שגורם לכם לכבדו?
- ❖ "כבוד האדם וכבוד קזבלן" - הציגו תמונות של אנשים שונים בחברה, את מי באופן טבעי נכבד?

אחדות

”המלך שלמה אמר בחכמתו, לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, בעצם היום הזה, נמצאו אצלי רבנים וגאונים שליט”א, ונתגלגלו הדברים על האויר המעופש של השנאה והקנאה והתחרות, הסובב במדינתו הקדושה, בין חכמי ישראל ורבניה וגאוניה בכל אתר ואתר, והדגישו, ובפרט, בעיה”ק צפת, בין כבוד קדשו, וסיעתו, ובין הרב דיין וסיעתו, ותלו עיניהם בי אני, העני, לנוכח עתי עת דודים, למעלת כבוד קדש והרם, להסיר כעס מלבו, בכל אופן שיהיה, שאם כבודו חושב עצמו, שהוא עולב חלילה, אשרי הוד מעלתו שזכה לכך שיהיה מן הנעלבים וכו’, שאין קץ לשכרו בזה ובבא, כאשר גלוי וידוע לפני כבודו הרם, דמה ידענו ולא ידע רום קדשו שיחיה, ואם ידקדק כבודו במעשיו בינו לבין קונו, במצפון לבו הטהור בלי דעת אחרים המורים היתרא להזיק, וימצא עולב חלילה, יאמר די! ויטהר אוירא דארץ ישראל, במעלה עשן של קטרת השלום, שלום שלים מבית ומחוץ, וכלכם בני קהלכם קהלות הקדש תמצאו נחת, שינתכם תערב, מאכלכם יומתק, תורתכם ותפלותכם יכוונו, עול הצבור יוקל, וכל העין תואר כאור החמה שבעתים, ואדון השלום יפרוש על עמו סוכת שלומו שאם אין שלום, אין כלום. ואם שלום יש, הכל יש”

השכנת שלום בין רבני צפת - 'אוצר המכתבים' סימן אלף תרפ”ט

”ואף הסגלה היחידה, שראוי לעם קטן ודל כמונו, להזהר בה בכל לב ובכל נפש, ולאחוז אותה בלי הרף בשתי ידיים, שהיא האחדות, להיות כלנו אגדה אחת, וקשר אמיץ אחד, שהיא דבר המעמיד אף האומות הגדולות אדירי התבל, וקו”ח אומתנו הדלה והקטנה, אנחנו מאסנו הדבר הגדול הזה, וטמא הוא בעינינו, ואהבנו רק ההפך, פרוד הלבבות, ושנאת חנם, אשר הם לנו סלון ממאיר וקוץ מכאיב, מיום היותנו לגוי, ואף בדור הזה, אשר הוא בעינינו דור דעה, לא עזבנו אותם, לא כלם ולא מקצתם, ובזה אנחנו מסכימים, לדברי המן ראש צוררנו,

שאמר עלינו, ישנו עם אחד מפוזר ומפורד, מפוזר בין העמים, ומפורד הלבבות, והתואר הנכבד הזה, אהוב הוא מאד בעינינו, ולא רצינו בשום צד ואופן להמיר אותו רע, בטוב, ואם כן! איך יעלה על דעתנו, להכניס עצמנו, בים הפוליטיקה הגדול והנורא, ולא נירא לנפשנו פן נרד בתוכו חיים שאולה ח"ו, כי האויבים אורבים לנו, ושומרים כל הגה היוצא מפינו...¹

מאמר 'עול גלות', מתוך ספר 'נר מצווה'

” ושיהיה כל למודכם לשמו ולזכר תאות נפש, בלי שום ריח קנטור ח"ו. רק אהבה ואחוה שלום ורעות, ואז יהיה לריח ניחח לפני תמיד לעזר ולהועיל לכם ולכל ישראל²

'אוצר המכתבים' ג', סימן אלף תרס"א

” הודיע בזה חסדי המקום ב"ה על בריותי, כי אי אפשר לשום עם בעולם להספיק די מחסורו מארצו לבדה, רק שצריך להשלים חסרונותיו מארצות עמים אחרים, וזה משלים לזה וזה לזה וגומלים זה את זה והכול ע"י אהבת המסחר שנטע הקב"ה בלב יושבי תבל, שזה מוליך סחורה זו למקום שאינה מצויה וזה מוליך סחורה זו למקום שאינה רצויה ואז הכול שבע רצון... כל זה להודיע לבני האדם לאהוב כל מין האנושי בכלל אחד ערבי ואחד נוצרי כי כולם צריכים זה לזה³

'נחלת אבות' כרך ד' דרוש קפ"ו

מהיו"ם להיום

"מפריד ומחבר" - ציירו מפת רגשות וכתבו בה אלו אמירות מרחיקות
אותנו ואלו אמירות מקרבות?
התחלקו לקבוצות שמייצגות דעות שונות ונסו לכתוב מכתב פיוס
לקבוצה שאתם חולקים עליה
שגרירי אחדות - האם יש בקהילה אנשים שאינכם בקשר איתם? מה
תוכלו לעשות כדי לשנות זאת?

ניהול מחלוקות

”הרוצה לקיים - יקיים, והרוצה לחלוק - יחלוק, ואיני אומר קבלו דעתי, וכך היא המידה בכל מחבר ספר”

‘אוצר המכתבים’ חלק ג’ אלף תנ”ז

”ספרי ספרי, הוריתך וילדתיך, טפחתיך ורביתך, גדלתיך ורוממתיך, ועד הלום הביאותיך. והנני מקריבך למנחה, בלב טהור בשמחה. ואך, לעתים תשיגך אנחה, מבעלי דעת זחוחה, כי יעקמו עליך שפה, וידם יניפו תנופה, ויאספו עליך אסיפה, של השגות בסערה וסופה, על פי תורת הקנאות, אשר לטוב - רע קוראות, ומספקות יעשו ודאות, וירבו מחקות, ומחאות. ומה גם, כי שמי בקרבך, ומסכרו קנאה שים בלבך. ואף אם רע ימצא בך, בו יביטו ולא בטובך, כי יש מדעת נבוב, ובעיניו הוא לבוב, על הפצע ישכון כזבוב, וישיר עליו כאבוב. אך לא הכל מודדין בזאת האיפה, רק בעלי נפש יפה, עינם על טובך תהיה צופה, ועל מומך תהיה חופה, כי זה גורל כל ספר, יש אותו מבאיש וחופר, ויש אותו שופר, כאשכול הכופר. גם אתה, יש אותך יהלום, ויש לפניו תחשב כיהלום, בכן בטח באל עלום, ולך לשלום”

הקדמה לשו”ת ‘מים חיים’

”כת שלישית הם האנשים האוחזים בקצה המדות להרע או להטיב להיות אכזרים או רתחנים או קבצנים עד הקצה או רחמנים או קרים או נדיבים עד הקצה וכן בכל המדות והאחיזה בקצוות אפילו לענין הטובה אינה אהובה בעיני אלהים ואדם, רק אמצעי שלם אמרו, וכן אמר רבי במשנת חסידים ריש פ”ב איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם: כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, שהיא מדת המצוה, כמ”ש הרמב”ם ורבינו יונה שם ע”ש, ולאפוקי מהם ברא הקב”ה הפרי שהקליפה מבחוץ והגרעינים מבפנים והאוכל ביניהם להודיענו שנסיר הקצוות ונאחז באמצע”

שו”ת ‘מים חיים’ סימן ר”צ

” הרבנים לא מבינים ברפואה והרופאים לא מבינים בהלכה, צריך להושיב יחד את אנשי הרפואה ואת אנשי ההלכה וכך להגיע לעמק השווה ”

מעריב, 17 במאי 1967

” כי ההיכל הזה לא נכנס בסוג שתי וערב כלל רק ציור לנוי בעלמא, ובקדושתו עומד, ובודאי שהוא היכל ישן ונראה בעליל לכמה רבנים ראשונים ואחרונים שהיו באותה העיר, ועוד לכמה חכמים ושרי”ם מארץ הקדש עוברי אורח, ולא קרא עליו ערער מעולם, רק היום מכי כבודך מסברא דנפשיה בלי שום ריח ראייה. ובכן אם דבר זה רק ללבך גלית ושאלת לדעת להתלמד יפה עשית, ואך אם נחפזת ומהרת והוצאת דבה - עליך להודיע כי טעית, וזהו הדרך והדרך. ושלוש. נאם החונה פה תלמסאן יע”א ”

ציור שתי וערב בהיכל בית הכנסת - 'מים קדושים' סימן ע”ד (1925)

” העורך ירחון "בית ועד לחכמים", שלום. אדון יקר! לא אכחד תחת לשוני, כי מירח כסלו שעבר משנתנו זאת, אשר הגיעני ירחונו הנזכר וראיתי בראשו נגעו, נגע צרעת ממארת של לשון הרע, ועביט של שופכין אשר שפכו אנשי לצון בלשון מדברת גדולות, ברעש נורא ואיום, על גאון ישראל, מהר"ר אברהם יצחק הכהן קוק ישצ"ו, מלך בירושלים. עגמה עלי מאוד נפשי, ואף אשר ידעתי, כי רק רוח עושים של הקנאה והשנאה מדברת מתוך גרונו, עכ"ז אמרתי, אולי שמץ של דבר נמצא בו, ולא אחרתי עשות דבר, עד אשר שלחתי לו מכתב ארוך, דברים היוצאים מן הלב, וזה נסחו (עי' לעיל סי' תרנ"ח). והדר"ג בענותו, השיב תשובה נצחת על כל פרטי הדברים, והראה בעליל, כי זך ונקי וטהור הוא מכל אשר נכתב עליו בירחונכם הנ"ל. ובכן! לא על

הדוברים על צדיק עתק תלונתי, כי בני קרח לא מתו, רק בכל דור ודור קמים קרחים, חדשים לבקרים, אשר יקרחו קרחה בראשם, ופאת זקנם אשר הם הדרת פנים של כל ישראל יגלחו בתער לשונם הרע, וכזאבי ערב ודוב אורב, מתחפשים ומתכסים בעורות כבשים תמימים של חרדים קנאים נלהבים, וחקי דרך ארץ אשר קדמה לתורה אינם אוהבים, כי טובה תוכחת בשובה ונחת, ובמקום לזרוע קוצים להיות חוקקים חקקי און ומכתבי עמל, היו ממתקים לשונם בערב ומועיל, ואף אם הם מכת הכסילים, אשר כל רוחו יוציא כסיל, מ"מ היו עושים במחשך מעשיהם. בינם לבין מנגדם, ולא היו מחללים את ה' בפרהסיא, ואף אם הם חלפו חק עברו גבול, תלונתי גדולה על כבודו, אשר טנף והבאיש והשחית את ביתו, בהכניסו לתוכו עציץ של בית הכסא, אשר ריחו נודף ריח רע חזק מאד של לישנא בישא כשל המן הרע, והוסיף חטא על פשע להניחו על פתח ביתו בדף ראשון, אשר כל הנכנס נתקל בו, ומטנף עצמו בסרחונו וזוהמתו וחלאתו, אשר על זה היה ראוי לכבודו, לשנות שם ירחונו, בירח כסלו הנ"ל, לשם בית כסא שאינו של כבוד, דכך נאה לו על הדברים הרעים אשר באו שעריו, אוי מה היה לנו בדור הרע הזה! ואך זאת נחמתנו, במאמר התנא הקדוש, בעקבות משיחא חוצפא יסגא, פני הדור כפני הכלב, נערים פני זקנים ילבינו, ה' יאמר די לצרותינו, ויסיר לב האבן מברשנו, ונדעה נרדפה רק האמת והשלום, אמן. נא ידידי! אף אם מרוב כעסי ושיחי, נגעתי בקסטי ועטי, נגיעה גדולה בכבודו, ובכבוד ירחונו, אל יאשימיני בזה, כי טובה תוכחת מגולה וכו', לשם ה' ולזכרו תאות נפש, ומכאן ולהבא, נקי יהיה לביתו מכל חלאה וזוהמא, ואז יהיה שמו נאה לו "בית ועד לחכמים", אשר דבריהם בנחת נשמעים, ויצליח וירויח בגשמיות וברוחניות, אמן. **”**

תגובה לירחון חסידות סאטמר בו נכתבו דברים נגד הרב קוק והמצב בארץ -
'אוצר המכתבים' ב' סימן תרכ"ה

מהיו"ם להיום

בחרו סוגיה אקטואלית שיש עליה מחלוקת קשה, איך לדעתכם היה מתמודד איתה הרב משאש?
נסו לבחור נושא (פוליטיקה, חברה, כלכלה) ולייצג את הטענה איתה אתם לא מסכימים.
חלקו לקבוצה 2 פסקי הלכה סותרים, האם תוכלו לנסות להגיע לפשרה לה שני הצדדים יסכימו?

דמוקרטיה ופוליטיקה

”ועוד צוו אותנו שופטי העיר להודיע לכבודכם, שהפוליטיק”א של העת הזאת, היא עמוקה, וקשה מאד להבינה, כי אינה עומדת על רגל אחד, אם טוב, ואם רע, רק היא מעורבת תערובת דקה בטוב ורע שאינם מובנים לכל אדם, בכך! חדלו לכם ממנה, כן תכוו בגחלתה, ח”ו, ועל זה נוכל לומר בדרך מליצה, מכל עץ הגן אכול תאכל, דהיינו מכל ענייני גן העולם, שהם כל מין חכמה וכל מין מסחר אכול תאכל, ואך מעץ הדעת, שהיא הפוליטיק”א, העמוקה הצריכה דעת זכה, ודקה מן הדקה, להבחין בין טוב ורע שבה, לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו, אפשר, כי מות תמות, כאשר שמעתם, כמה נפשות אבדה הפוליטיק”א, בכך השמרו לכם פן יפתה לבבכם אחריה, ואבדתם ח”ו”

‘עול גלות’ מתוך ספר ‘נר מצווה’

”מכתביו השנים קבלתי, אודות מושב זקנים לעלוי נשמת אלי כהן ז”ל, הנה יש לכם רבנים, וחברי מועצה, הם יתנו תחלה המלצה, ואנחנו נבוא אחריהם, כן הוא החק והנמוס. ועל ענין הבוחרים והנבחרים לנהל את ביהכ”נ גם כן, הרבנים והמועצה ידונו, אף שהדין והשכל מודים שיד כל הקהל שוה בזה, עם כל זה הרבנים והמועצה המקומית ידונו בזה, ואם ישאלו אותנו, נשיב כאשר יורונו מן השמים”

‘אוצר המכתבים’ ח”ג סימן תרס”ו

”אינני רוצה להיות מעורב בפוליטיקא... אילו נתפתתי לשליחי האגודה מה היה עלי לומר למוקירי משליחי הפועל המזרחי? איני הרב שלכם, הנני הרב של כולם, כאשר יהיה צפוי להיות סקנדל קולני אבחר להשאר בתפקידי הנוכחי כממלא מקום”

מעריב, 17 במאי 1967

”ומה עולה ברעיוןך, האם תהיה אהוב לכל? זה אי אפשר, כי אין לך אדם שאין לו שונאים, רק אשרי מי ששונאים אותו מחמת קנאה ממעלותיו, ואין למי ששונאים אותו מפני רוע פעולותיו, ואתה צריך להודות לה' שאתה מכת המאושרין, והבט וראה ברש"י פ' דברים על פ' איכה אשא לבדי וכו', ותדין קל וחומר, ותקרה רתיחתך הבאה משורש פורה ראש הגאווה, ותבטל קפידותך ותלונותך, ותערעמותיך, ואל תחשוב עוד לנסוע מעיר נימו"ר, כי לא תמצא כמוה, רק השתדל לאהוב שלום, ולרדוף שלום, והימים ימי מחילה וסליחה וכפרה, והמוחל מוחלים לו”

‘אוצר המכתבים’ חלק ב' סימן תשצ"ז

”אין העולם מתקיים אלא מי שבולם עצמו בשעת מריבה - ולהבין הדבר ע"פ השכל הישר נמשיל משל מהנמצא והוא בעולם. שתי ממלכות גדולות היה ביניהם סכסוך בדבר העומד ברום עולם הפוליטיקה ונתועדו שני סגני חוץ שלהם להתווכח בדבר, האחד היה תקיף ומהיר חימה ולשונו מלא עקיצות חדות, ורעהו היה קר כשלג וסבלן גדול. וכאשר התחיל הווכוח ביניהם התחיל התקיף במבול של דברים רותחים ועקיצות גסות כמחטים ורעהו לא השיבו כאולתו רק היה שומע ושותק עד שחברו נחר גרונו ונלאה ונשתתק מאליו, ורעהו בלשון רכה שבר גרמיו, ולא אזו משם עד שנתפשרו באותו דבר פשר הגון לשניהם ונפרדו בשלום זה מזה. לימים מת אותו סבלן וממלכתו העמידה במקומו אדם תקיף, איש לשון קפדן ועקשן ועקצן, ואחר זמן מה נתעורר עוד ענין פוליטיקה בין אותן הממלכות ונתועדו ב' סגני חוץ שלהם להתווכח בדבר ויען היו שניהם תקיפים, ברזל בברזל יח"ד, לכן נתלקחה ביניהם מריבה גדולה עד אגרוף רשע ונתעוררה מזה מלחמה נוראה ושופך מזה ומזה דם אדם כמים, ונחרבו כמה ערים ומדינות עד שקמו מזה ומזה אנשים סבלנים ושפתו שלום ביניהם ושקטה הארץ הראת לדעת שהעולם עומד על מי שבולם פיו בשעת מריבה ולהפך מחריב את העולם”

‘נחלת אבות’ כרך א' דרוש ע"א

מהיו"ם להיום

✧ "עץ הפוליטיקה טוב ורע" - נסו ליצור טבלה: מה טוב ומה רע
בעיסוק הפוליטי?
✧ מה דעתך על דעת הרב משאש שבנושאים מסוימים לקול המומחים
יש עדיפות גם על דעת הרוב?
✧ נסו לחפש דמות מהעת המודרנית שסירבה למינוי מסוים כדי לא
לגרום למחלוקת, האם היה קל?

דרכי הפסיקה הציבורית

”והעיקר בזה הוא, במקום שיש חכמים מדומיינים, או מתחסדים, או עניי הדעת, או מתנגדים ומקנטרים, בבחינת את אשר אהבת שנאתי וכו', אז אי אפשר לבטל אף מנהג שהוא גהינם, אף כדי לקיים כמה מצות דאורייתא, ואני, העני, מנוסה ועומד מאז היותי במרוקו בעניינים כאלו. ואך בהיותי דן יחידי בתלמסאן ואגפיה, משך ח"י שנים, יכולתי לקיים צוואת רבינו הקדוש והיו מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, שעל הפי' הנאמרים בה הוספתי נדבך, דהיינו, דהוי מחשב הפסד מצוה קלה וכ"ש מנהג, כנגד שכרה בקיום מצוה אחרת גדולה שתעשה ע"י בטול הקלה, וכ"ש מנהג”

‘אוצר המכתבים’ ג', סימן אלף תשצ"ו

”ובגישתי לחפש בדברי הפוסקים אשר לפני, מצאתי רק חומרא על חומרא ואסור על אסור, ובכן אמרתי אשא דעי למרחוק לשאוב מן המקור, משנה וגמרא ונושאי כליהם הנמצאים לפני, אולי נמצא להם פתח תקוה ליכנס בו”

‘אוצר המכתבים’ ג', סימן אלף תתפ"ד

”הראת לדעת ע"פ ג' עמודי הוראה הנ"ל, הדין, והשכל, והזמן, שאין לאשה הזאת, לא כתובה ולא תוספת, רק הנשאר בעין מנדונייתה, ותו לא מיד. ויש עוד מה להאריך, ואין צריך, מרוב הטרדות, הצבוריות והיחידות, רק מהאל אבקשה בתפלה ותחינה, דלא נחזי עוד כהאי סימנא, אמן ושלו”

‘מים טהורים’ (בתוך ‘מים חיים’ חלק ד') סימן כ"ד

”פנות צבאות קדושים חכמי הדורות, מימות משה ועד עתה הרבו אזהרות, והודיעו, והשמיעו, בפיהם, ובספריהם, אשר ערכו, ולשון האריכו, בכל דיני המאכלים, בפרטים ובכללים, את אשר יאכל, ואשר לא יאכל, את שהוא מתורת השם, ואת שהוא מאנשי שם, חכמים וזקנים, ראשונים ואחרונים. את שהוא סייג לתורה, ואת שהוא מצד החומרא, לטהר צאן מרעיתם, מזוהמת מאכלי אסור וחלאתם, באשר הם עם הקדש, אשר אותם האל קדש, והן אמת כי יש מהם הגדישו את הסאה, באסורי אכילה והנאה, בחומרות גסות, אשר קשה מאד לעשות, ואך אשר כוונתם רצויה, ודעתם זכה ונקיה, כי עשו כן מאהבה, אף גם זאת חלפו המטרה הקצובה, שעל זה תני ר' חייא, לא תעשה את הגדר יותר מן העיקר, שלא יכול ויקצץ הנטיעות. בכך הרב המורה לעדתו, חובה להיות גם פקח בדעתו, להבין השואל ושאלתו, ולשקול בפלס את אשר ישיב אותו”

מתוך ההסכמה שכתב רבי יוסף לספר 'מזרח שמש' לרבי שלום משאש

”שם מביא סמוכות למה שהתרנו לעקור השן ע”י נכרי בשבת והיינו שן כואבת, הפך המחמירין, זה פשוט! והמחמירין לא באו לידי נסיון ושלום”

'אוצר המכתבים' ג', סימן אלף תתמ”ח

”האם קהל זדידא שלמים כל כך בתורה ובמצוות ואין חסר להם רק סדר הנחת תפילין, שאז כבודו דקדק עמהם כחוט השערה... שכל המניחם מעומד מיקרי עבריין? הלא קהל זדידא הנם ככל המון ישראל שבכל עיר ועיר וכל הרבנים והחכמים המטיפים בפה רך או בפרך, הם על פת ותבשיל שהם עיקר הסעודה דהיינו אמונה, על שמירת שבתות, הכשר מאכלים, טהרת המשפחה, חנוך הבנים והבנות על ברכי הדת, משומרים באמונה, על שבועות שוא ושקר וכיוצא בזה הרבה דברים העומדים ברומו של עולם היהדות... מה היה לכבודו לבחור מכל מצוות ה' דאורייתא ודרבנן רק דקדוק כזה להרעיש עליו את העולם?”

'מים חיים', חלק ב', סימן צ'

מהיום"ם להיום

הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה - האם קרה לכם פעם שהייתם צריכים להכריע בין מצוות שונות?
והמחמירין לא באו לידי ניסיון - האם ניסיונו האישי של הפוסק משפיע על הפסיקה שלו?
הדין השכל והזמן - איזה משקל הייתם נותנים לכל אחד ממרכיבי עמודי ההוראה האלה - נסו להביא מקרה הלכתי בו אתם מביאים בחשבון את כל אחד מהמרכיבים.

רחוב הישיבה 1, אלון שבות | ☎ 073-2903529

www.yesodot.org.il | 🌐 yesodot@yesodot.org.il ✉